

De gemte/glemte sten på festpladsen i Langbjerg

Af Bente Pedersen

I Langbjerg Plantage befinder der sig to mindesten, som ikke mange kender i dag. Der er nok heller ikke mange, der kender festpladsen.

Den ene er en mindesten for Enrico Mylius Dalgas. Enrico Mylius Dalgas (døbt Heinrich D. Dalgas) (født den 16. juli 1828 i Napoli, død den 16. april 1894 i Aarhus) var en dansk officer og vejingeniør, medstifter af Det danske Hedeselskab i 1866 og selskabets første direktør i årene 1866-1894.

arkiv

Oberstløjtnant Enrico Mylius Dalgas
Fotograf ukendt (Museum Sønderjyllands Mediearkiv)

Han var efterkommer af en huguenotfamilie, der flygtede fra Frankrig i 1685.

Tipoldefaderen Antoine Dalgas udvandrede til Schweiz og først med bedstefaderen Jean Marc Dalgas (1756-1811) kom Dalgas-familien til Danmark. Bedstefaderen var præst ved den reformerte kirke Fredericia. Bedstefaderen var gift med en borgmesterdatter fra Eberfeld i Tyskland.

Enrico Dalgas blev, som sin ældre bror Carlo Dalgas, født i Napoli som søn af konsul Jens Antoine Dalgas og Johanne Thomine født de Stibolt.

Enrico Dalgas var en af de ledende kræfter bag tilplantningen af heden (men ikke dens opdyrkning, der var i fuld gang længe inden Dalgas' tid). Han er ofte tillagt sentensen:

"Hvad udad tabes, skal indad vindes", som blev formuleret af digteren H. P. Holst.

VESTER GJESTEN. Dalgas Stenen i Langbjerg Plantagen
arkivdk

Dalgas-stenen i Langbjerg Plantage ca. 1900
Fotograf ukendt (Gesten Sognearkiv)

Den anden er en mindesten for læge August Petersen. August Petersen var født i 1840. Han mistede tidligt sine forældre. Han kom på Herlufsholm, hvorfra han blev student. Han valgte at studere medicin. Men så kom krigen 1864, og August meldte sig frivilligt som officersaspirant. Han kom dog aldrig i kamp. I 1871 tog han lægeeksamen og nedsatte sig allerede året efter som praktiserende læge i Andst. Han kom til at stå overfor sygdomme af enhver art, men klarede flere

De gemte/glemte sten på festpladsen i Langbjerg

Af Bente Pedersen

vanskelige tilfælde, som skaffede ham ry som en dygtig læge. Hans sympatiske væsen og sociale forståelse gjorde ham almindelig afholdt.

Da plantningsagen i 1870'erne var aktuell i Sydjylland, var August blandt de første, der gik ind for sagen i Andst og Gesten sogne. Hans påvirkning af broderen, grosserer Holger Petersen, København (Baldersbæk Plantage), kom til at betyde meget for anlæggelse af plantager i andre sydjyske egne (Københavnertplantagerne). August Petersen var formand for Staushede Plantage fra 1880 til sin død i 1909.

Festpladsen

På Beplantningselskabet Staushedes generalforsamling i 1892 blev det besluttet at plante løvtræer nogle steder i Langbjerg Plantage. Tanken var, at der kunne skabes en festplads, hvor der kunne afholdes møder. I 1894 skænkede Gesten Sparekasse 50 kr. til bænke på pladsen. I 1895 blev det besluttet at rejse en mindesten for E. M. Dalgas. Først i 1900 blev stenen rejst og indviet i 1901.

Kolding Folkeblad den 2. juli 1908

Kolding Folkeblad skrev den 26. august 1901 følgende: Søndag eftermiddag afsløredes en smuk mindesten for Dalgas, rejst med bidrag fra beboere i Andst Herred. Gennem en lang flagallé, hvori hundrede af flag viftede, gennem en stor prægtig æresport, klædt med gran og prydet med utallige blomster kom man op til Dalgasstenen. Flagstængerne i den lange allé var beklædt med gran, og mellem dem var spændt guirlander af blomstrende hedelyng. Mens Vejen

Musikkorps musicerede samledes ca. 400 mennesker på pladsen.

Højskoleforstander Schrøder, Askov, holdt tale for og om Dalgas. På indbydernes vegne rettede Hr. Petersen en tak til bidragerne og den forsamling, der var mødt. Herefter var afsløringshøjtideligheden forbi, og forsamlingen spredtes i den store plantage.

Kolding Folkeblad den 2. juli 1903

Mindestenen er en stor kampesten hentet fra Bække og tilhugget i Kolding af billedhugger Th. Møller. Til fællesmåltidet bagefter var der stærk tilslutning, hvor der blev holdt taler af: Herredsfoged Borup, Kolding, for kongen. Pastor Fonager Jensen, Gesten, for Hedeselskabet. Forstander Schrøder for Hedeselskabets gode trofaste støtter på egnen. Hansen, Petersborg, talte for Herredsfoged Borup. Læge Petersen for skovrider Fritz. Forstander Schrøder for forfatterne til de tre i dagens anledning trykte sange. Skovrider Fritz for den danske kvinde. Læge Petersen for Gjesten kvinder, der havde æren for festpladsens udsmykning. Kristensen, Krage-lund, for fædrelandet. Ejler Rugved for bestyrelsen for plantagen. Søren Jensen, Højrup, for Gjesten mænd. Joh. Lauridsen, Vejen, for Bundsgaard. Herredsfoged Borup for Landbostanden. Dyrlæge Michaelsen for lærer Bergholt og mejerist Mathisen, og til slut lærer Sørensen for Dalgas slægt.

I 1907 tilbød Gesten Borgerforening at skænke en pavillon til festpladsen mod, at selskabet selv betalte 300 kr. I 1910 tog bestyrelsen til Høllund Søgaard for at se på et udsigtstårn, som man gerne ville efterligne. Tømrer Jensen, Ø. Gesten fik opgaven, der ville koste 140 kr. Træet kunne leveres fra Staushede Plantage.

De gemte/glemte sten på festpladsen i Langbjerg

Af Bente Pedersen

I årenes løb har der været afholdt baller, koncerter, møder og meget andet på festpladsen i Langbjerg Plantage. I mange år holdt selskabet selv sine generalforsamlinger i Langbjerg.

Kolding Folkeblad den 30. juni 1906

I 1930 rejstes mindestenen for læge August Petersen. Monumentet skyldes billedhugger Niels Hansen-Jacobsen, Vejen, der også stod for dets anbringelse. Han var også selv til stede ved afsløringen den 24. juni 1930. Grethe Skov, Vejen, har fortalt, at hendes mand kunne huske, at hans far, Hans Skov, en dag var kommet grinende hjem, fordi Niels Hansen-Jacobsen under opsætningen af stenen fik det så varmt og til sidst kun havde underbukser på.

Mindesten for August Petersen 1930
Fotograf ukendt (Gesten Sognearkiv)

Gesten Skyttekreds fik i 1891 tilladelse til at bruge et areal som skydebane. Dette areal ligger ved siden af festpladsen og bruges fortsat. Festpladsen har ikke været i brug i mange år og er meget tilgroet.

Skydebanen i Langbjerg 1988
Fotograf ukendt (Gesten Sognearkiv)

Kolding Folkeblad den 5. juli 1911

Billeder:
Gesten Sognearkiv
Museum Sønderjyllands Mediearkiv

Kilder:
Wikipedia
Staushede 1880-1980 jubilæumsskrift
Kolding Folkeblad